

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ได้เน้นเรื่องการจัดจัดการประถมศึกษาได้ทั่วถึง ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกัน รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพของครูและส่งเสริมการประถมศึกษาในทุก ๆ ด้าน แสดงให้เห็นว่าการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความสำคัญและจำเป็นที่สุด เพราะ เป็นการศึกษาในระดับพื้นฐาน ซึ่งได้กำหนด เป็นการศึกษาภาคบังคับและเปิดโอกาสให้เยาวชนไทยมีสิทธิ์ในการศึกษาเล่าเรียนเท่าเทียมกันทั่วทุกคน ซึ่ง บุครินทร์ ปัทมาคม ได้กล่าว ถึงการศึกษาระดับนี้ไว้ว่า เป็นการสอนเพื่อปูพื้นฐานในระดับอนุบาล และประถมศึกษา นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะการเจริญเติบโตและการพัฒนาสมองในวัยนี้ เป็นพื้นฐานการเรียนในวัยรุ่นซึ่งต่อเนื่องจนถึงระดับวิทยาลัย (บุครินทร์ ปัทมาคม 2514 : 28-32)

ในปัจจุบันส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการประถมศึกษา ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย ทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา

การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร เป็นทบวงการ เมืองมีฐานะ เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นนครหลวง ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2521 จึงมีภาระหน้าที่ต้องจัดการประถมศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 และตามนโยบายแห่งแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2520 ซึ่งระบุให้ท้องถิ่น เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการประถมศึกษา (ทองค้อ กล้วยไม้ผอ. อุษุธยา ม.ป.ป. : 1) จึงได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 22 มีนาคม 2517 จัดระเบียบราชการด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยจัดตั้ง "สำนักงานการศึกษา" ขึ้นโดยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ควบคุม กำกับ

ดูแล การปฏิบัติงานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 423 โรงเรียน กระจายทั่วไปในเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร รวม 24 เขต จำนวนครู 11,534 คน จำนวนห้องเรียน 7,524 ห้อง และจำนวนนักเรียน 222,349 คน (กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา 2527 : 2) การที่กรุงเทพมหานครรับผิดชอบโรงเรียนจำนวนมากในเขตที่กว้างขวาง เช่นนี้ก่อนประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายหลายประการ ได้แก่ ปัญหาอาคารสถานที่ ปัญหาด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ปัญหาด้านนักเรียน ปัญหาด้านครู ปัญหาด้านผู้บริหารโรงเรียน เป็นต้นซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนอย่างมาก จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปี 2523 ของกองวิชาการ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา 2523) และการประเมินมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา (กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา 2522 : 5) ได้พบว่า ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครก็คือ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ยังมีมาตรฐานและคุณภาพไม่ทัดเทียมกัน และจากการวิจัยของสมพงษ์ จิตระดับ พ.ศ.2521 ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมที่จะใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 เพราะระดับมาตรฐานและคุณภาพยังแตกต่างกันไม่ทัดเทียมกันอยู่ (สมพงษ์ จิตระดับ 2521 : 148-150)

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้เล็งเห็นปัญหาและอุปสรรคด้านการศึกษาที่เกิดขึ้น จึงได้ทบทวนเรื่องกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาโดยปรับปรุงศูนย์พัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และกลุ่มของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เดิมมาเป็นกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2521

การที่ได้ประกาศใช้ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ตลอดมานั้น กรุงเทพมหานครได้ประจักษ์ในคุณประโยชน์ของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษามากขึ้น และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของกลุ่มโรงเรียนที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น กรุงเทพมหานครจึงได้ปรับปรุงและประกาศระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2525 ขึ้นเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2525 (กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา 2525 : 1) โดยให้ยกเลิก "ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2521" ทั้งหมด

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาเนื้อหาสาระสำคัญของระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน
ประถมศึกษา พ.ศ. 2525 แล้ว เห็นได้ว่า ได้เพิ่มเติมวัตถุประสงค์และแก้ไขหลักเกณฑ์การจัด
กลุ่มโรงเรียนเพียง 2 ข้อเท่านั้น โดยที่สาระสำคัญของวัตถุประสงค์ และหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียน
เรียนที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนยังคงความสำคัญเช่นเดิม

วัตถุประสงค์ของกลุ่มโรงเรียน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร มีดังนี้คือ

1. เพื่ออำนวยความสะดวกด้านพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและ
สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อสนองนโยบายด้านการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อให้มีการปรึกษาหารือประสานงานพิจารณาปัญหาต่างๆ และร่วมมือกัน
ระหว่างโรงเรียนในกลุ่ม ระหว่างกลุ่มโรงเรียน เขต สำนักงานการศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
ในการปฏิบัติงาน
4. เพื่อให้มีการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนประสพ-
การณ์และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
5. เพื่อให้โรงเรียนได้ร่วมมือช่วยเหลือกันในการบริหารทางวิชาการ การจัด
สวัสดิการ และกิจกรรมอื่นๆ
6. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน

หน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับ การนิเทศการศึกษา 8 ข้อด้วยกัน คือ

1. ปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
2. ร่วมมือกันจัดกิจกรรมต่างๆ และแก้ปัญหาต่างๆ ทางการศึกษาเพื่อประโยชน์
ต่อการเรียนการสอน
3. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนงานและโครงการของกลุ่ม
4. เสนอปัญหาและข้อ เสนอแนะ เกี่ยวกับงานด้านการศึกษาต่อผู้บริหารตามลำดับ
เพื่อพิจารณา
5. ประสานงานระหว่างโรงเรียนในกลุ่มระหว่างกลุ่มโรงเรียน เขต สำนักงาน
ศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา
6. จัดให้มีการบริการของกลุ่มโรงเรียนและการช่วยเหลือกันระหว่างโรงเรียน
ในกลุ่มด้านวัสดุ สื่อการเรียน และอื่นๆ

7. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของกลุ่มโรงเรียน

8. ติดตามประเมินผลงานของกลุ่มโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา 2525 : 1)

ซึ่งจากวัตถุประสงค์และหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนที่ต้องปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้เกิดระบบการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนนั้น เป็นสิ่งจำเป็น และเป็นประโยชน์ต่องานด้านวิชาการเป็นอย่างยิ่ง เพราะกลุ่มโรงเรียนจะเป็นศูนย์กลางทางวิชาการ ทราบความเคลื่อนไหวทางวิชาการ การนิเทศทางวิชาการจะได้ทำตรงจุด กล่าวโดยทั่วไปกลุ่มโรงเรียนเป็นแหล่งการอบรม การทำอุปกรณ์เผยแพร่ทางวิชาการนั่นเอง นอกจากนี้กลุ่มยังเป็นแหล่งพัฒนาวิชาการ เพราะโรงเรียนขนาดใหญ่ก็ตาม ย่อมมีข้อจำกัดและมีปัญหาภายในทั้งสิ้น ในช่วงที่จะต้องทำงานเพื่อปรับปรุงระบบงานวิชาการตามหลักสูตรใหม่ เป็นช่วงสำคัญที่กลุ่มโรงเรียนจะได้นำปัญหามาพิจารณาร่วมกัน มีการวางแผนร่วมกัน เพื่อใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ร่วมกัน หรือมีการตกลงแลกเปลี่ยนทรัพยากรซึ่งกันและกัน เช่นการใช้โรงฝึกงาน ถ้าโรงเรียนร่วมมือกันเป็นกลุ่มก้อนในระบบกลุ่มโรงเรียนย่อมจะคลี่คลายปัญหาที่มีอยู่ และจะมีผลต่อการเรียนรู้และยกระดับงานทางวิชาการของโรงเรียนมากขึ้น (หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา 2521 : 5-6) ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้ก็คือการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนนั่นเอง

การนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน

การนิเทศการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนนั้นเป็นความพยายามในทุกวิถีทางที่จะร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่ม เพื่อช่วยส่งเสริมให้การศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานในด้านการเรียนการสอนแทนที่จะดำเนินการนิเทศภายในของแต่ละโรงเรียน สาเหตุหลายประการที่ทำให้เกิดการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนขึ้น พอจะสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการที่จะช่วยเหลือโรงเรียนในกลุ่มเดียวกันให้มีมาตรฐานทัดเทียมกัน
2. โรงเรียนบางโรงเรียนมีความสามารถในวิชาใดวิชาหนึ่งมากหรือน้อย ย่อมมี

การช่วยเหลือร่วมมือกันภายในกลุ่มได้

3. โรงเรียนใหญ่สามารถให้ความช่วยเหลือโรงเรียนเล็ก
4. จำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอที่จะทำการนิเทศการศึกษาได้ครบทุกโรงเรียน
5. การที่โรงเรียนอยู่ใกล้เคียงกัน สภาพโรงเรียนคล้ายคลึงกัน ย่อมสะดวกในการ-

จัดโครงการนิเทศการศึกษาในกลุ่มโรงเรียน (สุดสวาท พลานันทกุลธร 2525 : 9)

จากสาเหตุเหล่านี้กรุงเทพมหานครจึงได้มีระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษา มีข้อความเกี่ยวกับกลุ่มโรงเรียนว่า เป็นวิธีการอย่างหนึ่งของระบบบริหารการศึกษาที่ มุ่งอำนวยความสะดวกทางด้านพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสอดคล้องกับแผนการ ศึกษา การให้กลุ่มโรงเรียนได้ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มนั้น จะ เป็นการประหยัดและได้ผลรวดเร็วกว่า- วิธีทำงานตามลำพัง กรุงเทพมหานครจึงได้ปรับปรุงและประกาศใช้ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วย กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2525 เป็นครั้งที่สอง

ผู้ดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนจะประกอบด้วย "คณะที่ปรึกษา" ได้แก่ หัวหน้าเขต ศึกษา- ธิการเขต และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการบริหาร- กลุ่มโรงเรียน ได้แก่ ประธาน รองประธาน กรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ โดยครู- ใหญ่ทุกคนของโรงเรียนในกลุ่ม เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และเป็นผู้เลือกประธาน รองประธาน ส่วน ตำแหน่งเลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ นั้น ประธานกลุ่มอาจเลือกจากผู้ช่วย ครูใหญ่หรือครูประจำ- การในกลุ่มมาดำรงตำแหน่งด้วยก็ได้ คณะกรรมการมีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน และ ไม่เกิน 10 คน ส่วนสำนักงานกลุ่มโรงเรียนนั้นจะตั้งอยู่ที่โรงเรียนประธานกลุ่มหรือโรงเรียนที่เหมาะสม จากการ กำหนดหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนดังกล่าวแล้วทำให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหา- นครได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาในกลุ่มโรงเรียน และได้พบปัญหาในการนิเทศ การศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาของ กรุงเทพมหานครได้หยิบยกขึ้นมาสัมมนาในการสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อ วันที่ 21 มีนาคม 2523 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับ การวางแผนในการนิเทศการศึกษาในกลุ่มโรงเรียน ขาดการจัดการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน ขาด ขอบประมาณ ขาดอุปกรณ์ และขาดการประสานงาน โรงเรียนในกลุ่มแต่ละกลุ่มทำงานชนิดตัวใครตัวมัน โรงเรียนประธานกลุ่มให้ความช่วยเหลือโรงเรียนอื่นน้อย (กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา 2523: 13-14)

การนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติกันมา เป็นงานที่เกี่ยวข้องกันระหว่างบุคลากรหลายฝ่ายคือ คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน คณะที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการทางวิชาการ และครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งการทำงานของ บุคลากรเหล่านี้โดยทั่วไปแล้วมิได้มีการประสานงานกันเท่าที่ควร เป็นเหตุให้การนิเทศการศึกษาใน- กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครไม่พัฒนาไปตามที่ควร เป็น

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความคาดหวังของคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน และครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับ วิธีการจัดการนิตเทศการศึกษภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เป็นการศึกษาค้นคว้าเนื่องจากการค้นพบในงานวิจัยของ นางสุดสวาท พลานันทกุลธร พ.ศ.2525 ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการนิตเทศภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูทั้งในเขตชั้นในและในเขตชั้นนอกต่อแนวการจัดการนิตเทศการศึกษภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครสามารถจัดในลักษณะเดียวกันได้ และงานนิตเทศการศึกษาที่ควรปฏิบัติในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มี 40 งานด้วยกัน แต่ยังไม่ทราบแน่ชัดว่าหากจะจัดการนิตเทศการศึกษภายในกลุ่มโรงเรียน ควรจะมีแนวปฏิบัติในกระบวนการนิตเทศการศึกษาด้วยขั้นตอนและวิธีการใดจึงจะมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพที่แท้จริงของการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคาดหวังของคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับวิธีการจัดการนิตเทศภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา โดยยึดหลักงานทั้ง 40 งาน และกิจกรรม 15 กิจกรรม ที่ควรต้องปฏิบัติในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จากการค้นพบในงานวิจัยของ นางสุดสวาท พลานันทกุลธร และยึดกระบวนการนิตเทศการศึกษาของ Ben M. Harris (1963) เป็นหลักในการวิจัย

งานนิตเทศการศึกษาที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ควรจัดให้มีการปฏิบัติ 40 งาน คือ

1. การจัดทำกำหนดการสอนเพื่อใช้ร่วมกันในกลุ่มโรงเรียน
2. การจัดทำคู่มือครูในการสอนวิชาต่างๆ
3. การจัดทำตารางสอนร่วมกันเพื่อจัดเวลาในการใช้อุปกรณ์การสอน
4. การจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียน
5. การกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในแผนการสอน
6. การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น
7. การจัดศูนย์บริการด้านวัสดุอุปกรณ์ของกลุ่มโรงเรียน
8. การจัดศูนย์บริการด้านครุภัณฑ์ของกลุ่มโรงเรียน
9. การจัดศูนย์วิชาการของกลุ่มโรงเรียน
10. การจัดห้องสมุดของกลุ่มโรงเรียน
11. การจัดศูนย์รับความคิดเห็นของครูภายในกลุ่มโรงเรียน

12. การจัดทำเอกสารหลักสูตรให้ครูได้ศึกษาอย่างทั่วถึง
13. การจัดทำรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่มีคุณค่าทางวิชาการ เพื่อให้ครูค้นคว้าด้วยตนเอง
14. การจัดทำวารสาร ข่าวสารทางวิชาการและความเคลื่อนไหวภายในกลุ่มโรงเรียน เพื่อเผยแพร่ให้ครูทราบ

เรียน เพื่อเผยแพร่ให้ครูทราบ

15. การจัดทำสื่อการเรียนการสอนโดยใช้วัสดุราคาถูก
16. การทดลองค้นคว้าเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน
17. การจัดทำสื่อการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ภายในกลุ่มโรงเรียน
18. การจัดหาวัสดุเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูในการทำสื่อการเรียนการสอนขั้น-

ใช้เอง

19. การแนะนำการเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
20. การประเมินนิเทศครูที่บรรจุใหม่หรือย้ายมาใหม่ภายในกลุ่มโรงเรียน
21. การจัดอบรมครูภายในกลุ่มโรงเรียน เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
22. การอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางด้านวิชาการตามความต้องการของครู และ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการด้านสอน

23. การคัดเลือกครู เข้ารับการอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตามที่สถาบัน

ต่าง ๆ จัดขึ้น

24. การศึกษาดูงานนอกสถานที่
25. การสังเกตการสอนของโรงเรียนภายในกลุ่มด้วยกัน
26. การจัดสัมมนาครู เฉพาะในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ภายในกลุ่มโรงเรียนเพื่อแก้-

ปัญหาด้านการสอน

27. การจัดสัปดาห์ความก้าวหน้าทางวิชาการ
28. การวิจัยเชิงปฏิบัติเพื่อนำมาปรับปรุง การเรียนการสอน
29. การจัดงานนิทรรศการประจำปี
30. การออกเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ของกลุ่มโรงเรียนไปยังครูและผู้ปกครอง
31. การจัดโรงเรียนตัวอย่างภายในกลุ่มโรงเรียนเพื่อจูงใจให้มีผู้มา เข้ามชชมกิจ-

กรรมต่าง ๆ

32. การจัดรายการให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่น
33. การจัดกิจกรรมตามความสนใจของชุมชน
34. การเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้โรงเรียน เป็นแหล่งวิทยาการและกิจกรรม

35. การจัดทำข้อสอบร่วม เพื่อใช้ภายในกลุ่มโรงเรียน
36. การวิเคราะห์ข้อสอบ เพื่อจัดทำเป็นข้อสอบมาตรฐานของกลุ่มโรงเรียน
37. การจัดทำคลังข้อสอบของกลุ่มโรงเรียน
38. การประเมินมาตรฐานทางวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียน
39. การติดตามผลประเมินผลและวิเคราะห์ผลการสอนของครู
40. การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของกลุ่มโรงเรียน รวมทั้งปัญหา

และอุปสรรคเสนอไปยัง เขตและสำนักงานการศึกษา

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา 15 กิจกรรม ได้แก่

1. การประชุม
2. การประชุมปฏิบัติการ
3. การประชุมกลุ่มย่อย
4. การทดลองปฏิบัติการ
5. การทดสอบ
6. การอภิปราย
7. การบรรยาย
8. การสาธิต
9. การจัดนิทรรศการ
10. การสัมภาษณ์
11. การเยี่ยมชั้นเรียน
12. การสังเกต
13. การเขียนบทความทางวิชาการ
14. การจัดทัศนศึกษา
15. การพบปะเพื่อสร้างความคุ้นเคย

กระบวนการนิเทศการศึกษาของ Ben M. Harris ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้คือ

1. กระบวนการเกี่ยวกับการวางแผน (planning processes)
2. การจัดการ (organizing processes)
3. การนำ (leading processes)
4. การควบคุม (controlling processes)

5. กระบวนการประเมินผล (assessing process) (Ben M.Harris,1963:)

ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้อาจเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน และส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับวิธีการจัดการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานในการวิจัย

ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับความคาดหวังต่อแนวปฏิบัติในวิธีการจัดการในการนิเทศการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะแนวปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. กิจกรรมในการนิเทศการศึกษาที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ว่าควรจะมีวิธีการจัดการอย่างไรนั้น จะยึดถือกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่เป็นข้อค้นพบโดยการวิจัยของนางสุดสวาท พลานันทกุลธรร เป็นหลักกิจกรรมนิเทศการศึกษาทั้ง 15 กิจกรรม ซึ่งเป็นหลักในการวิจัยนี้ได้กล่าวแล้วในความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา
3. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติการณ์อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
4. สำหรับวิธีการจัดการนิเทศการศึกษาจะยึดกระบวนการนิเทศการศึกษาของ Ben M. Harris (1963) เป็นหลักในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยช่วยให้ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งจะบังเกิดประโยชน์ทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

คำจำกัดความ

ความคาดหวัง หมายถึง ความปรารถนา หรือความตั้งใจของคณะกรรมการบริหารกลุ่ม-โรงเรียน และครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีต่อวิธีการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน-กลุ่มโรงเรียนว่าควรจะดำเนินการจัดการด้วยขั้นตอนและวิธีการใด จึงจะทำให้การนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพที่แท้จริงของการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

วิธีการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน หมายถึง แนวปฏิบัติในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับงานนิเทศการศึกษาที่ควรปฏิบัติ 40 งาน และกิจกรรมนิเทศการศึกษา 15 กิจกรรม ด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อค้นพบในการวิจัยของ นางสุดสวาท พลานันทกุลธร (งานนิเทศการศึกษาทั้ง 40 งาน และกิจกรรมนิเทศการศึกษา 15 กิจกรรม ซึ่งยึดเป็นหลักในการวิจัยได้กล่าวแล้วในความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา)

งานนิเทศการศึกษา หมายถึง งานนิเทศการศึกษาที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครควรปฏิบัติ ซึ่งเป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยของ นางสุดสวาท พลานันทกุลธร มีอยู่ 40 งาน ด้วยกัน

กิจกรรมนิเทศการศึกษา หมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานนิเทศศึกษาดำเนินไปได้ด้วยดี และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

กลุ่มโรงเรียน หมายถึง กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2525

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน หมายถึง ประธาน รองประธาน กรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ซึ่งตำแหน่งดังกล่าวจะคัดเลือกจากผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และครูประจำการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ครู หมายถึง ครูประจำการที่ทำการสอนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร

การนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน หมายถึง ความพยายามในทุกวิถีทางที่จะร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนทั้งหลายในกลุ่มโรงเรียน เพื่อช่วยส่งเสริมให้การศึกษาามีคุณภาพและมาตรฐาน ในด้านการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแยกประเภท (stratified random sampling) โดยแยกกลุ่มผู้บริหารและครู ขนาดของกลุ่มตัวอย่างพิจารณาตามที่ Taro Yamane ได้เสนอสูตรการคำนวณหาตัวอย่างประชากรไว้ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ขนาดของตัวอย่างประชากร

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อน (ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากตัวอย่างประชากร เท่าที่จะยอมรับได้ e = 0.05)

(Taro Yamane , 1970 : 580-581) จากการคำนวณได้จำนวนประชากรดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (specific random sampling) โดยเลือกจากผู้ทำงานเป็นคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน จากจำนวน 423 คน แยกสุ่มกระจายกันไปทุกเขต โดยทำการสุ่มร้อยละ 50 ของโรงเรียนในแต่ละเขตได้จำนวนคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน 204 คน

2. ครูประจำการ ครูประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครทั้งหมดจำนวน 12,089 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างพิจารณาจากการคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน แยกสุ่มกระจายตาม-

เขตทุกเขตรวม 24 เขต โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ได้จำนวนตัวอย่างประชากร 378 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม ซึ่งดำเนินการสร้างดังนี้

1. ข้อมูลในการสร้างเครื่องมือการวิจัยได้มาจาก

1.1 ยึดถือกิจกรรมนิเทศการศึกษา 15 กิจกรรม ที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เห็นว่าควรจัดทำ อันเป็นข้อค้นพบในงานวิจัยของ นางสุดสวาท พลานันทกุลธร เป็นหลักในการวิจัยค้นคว้า

1.2 กิจกรรมนิเทศการศึกษาทั้ง 15 กิจกรรมนี้ไปทำการทดลองสอบถามเลขานุการกลุ่มโรงเรียนประมาณ 5-8 คน ในฐานะเป็นตัวแทนกลุ่มผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนและครูในฐานะเป็นตัวแทนของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครประมาณ 5-8 คน เพื่อถามว่ากิจกรรมแต่ละกิจกรรมควรมีขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างไร โดยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended)

รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวความคิดเบื้องต้นมาสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขความครอบคลุมของเนื้อหา และการใช้ภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญประมาณ 8 คน ประกอบด้วย

อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน

ครูใหญ่ 2 คน

ครู 2 คน

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน 5 คน และครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งกลุ่มคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูกลุ่มนี้ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วนี้ไปปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์

4. นำแบบสอบถาม ซึ่งผ่านการทดลอง และปรับปรุงแล้วไปใช้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งได้ทำการสุ่มไว้แล้ว

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในวิธีการจัดการนิเทศการศึกษาของกลุ่มโรงเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (check list) ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อแนวปฏิบัติในวิธีการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยยึดการปฏิบัติเป็นขั้นตอนในแต่ละกิจกรรมนิเทศการศึกษา รวม 15 กิจกรรมด้วยกัน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้เสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการปรับปรุงแนวปฏิบัติในวิธีการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแนะนำเป็นรายการกิจกรรมนิเทศการศึกษารวม 15 กิจกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนใน เขตชั้นนอกและ เขตชั้นใน ด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

2. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอให้กลุ่มตัวอย่างประชากรส่งข้อมูลกลับทางไปรษณีย์ และบางส่วนไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

เกี่ยวกับความคาดหวังของคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับวิธีการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage)

ลำดับชั้นในการวิจัย

- บทที่ 1 ความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย
- บทที่ 2 รายงาน หรือ เอกสารการวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย และรวบรวมข้อมูล
- บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ เสนอแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรม
การนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
- ส่วนรายละเอียดของแบบสอบถาม และรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจะ-
เสนอไว้ในภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย